

Рецензія
доктора філософських наук, професора,
викладача кафедри соціології та філософії факультету інформатики,
математики та економіки Мелітопольського державного педагогічного
університету імені Богдана Хмельницького
Цюрупи Михайла Володимировича
на кваліфікаційну роботу
Набокової Анни Сергіївни
**«Аксіологічна детермінанта розвитку громадянської
компетентності здобувачів вищої освіти: філософський вимір»**
представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
у галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 033 Філософія.

Актуальність дослідження. Подане до розгляду дослідження А.С. Набокової на тему «Аксіологічна детермінанта розвитку громадянської компетентності здобувачів вищої освіти: філософський вимір» є актуальною і своєчасною науковою роботою, що зумовлена багатьма суспільно значимими викликами сучасності та нагальною потребою наукового супроводу освітніх процесів, що забезпечують ціннісне світорозуміння, смислотворення і громадянське становлення здобувачів освіти українських ЗВО. Потреба у розвитку громадянській компетентності здобувачів диктує і необхідність збагачення освіти смислами буття людини, її ціннісними орієнтирами та методологією розвитку громадянських цінностей в освітніх процесах в ЗВО засобами соціально-філософських наук.

Дисертаційна робота виконана згідно з планом науково-дослідної роботи науково-дослідної роботи факультету суспільно-гуманітарних наук і права МДПУ імені Богдана Хмельницького в межах комплексних тем кафедри соціології та філософії «Аксіологічні засади модернізації стратегій сучасної вищої освіти України» (ДРК № 0121U108573) 2021-2025р.р.; «Етнічні спільноти і спільність як запорука консолідації в боротьбі з рашистською ідеологією та збройною агресією» (ДРК № 0123U103115) 2023-2025р-р; плану науково-дослідної роботи [факультету фізичної культури, спорту та психології](#) в межах комплексної теми кафедри психології «Психологічні засади актуалізації ресурсності та життєстійкості особистості: концептуалізація та розвиток « (ДРК № 0121U110568) 2021-2023 р.р. Тема дисертації затверджена на Вченій раді природничо-географічного факультету Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (протокол № 3 від 25.10. 2019 р.).

Мета дослідження полягає у визначення та обґрунтуванні конструктивного потенціалу аксіологічної детермінанти розвитку громадянської компетентності здобувачів вищої освіти у процесі професійної підготовки здобувачів вищої освіти.

Методологія дослідження представлена аксіологічним, антропологічним, голістистичним і феноменологічними підходами та широким застосуванням компаративного, функціонально-логічного методів і

когнітивних процедур (діалектичний метод, герменевтична редукція, генетичне конструювання, діалог і вільний дискурс).

Структура роботи відображає послідовність розв'язання основних завдань дослідження і складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (216 найменувань, із них – 59 іноземними мовами) та 1 додатку. Загальний обсяг роботи становить 219 сторінок друкованого тексту, основний зміст роботи викладено на 180 сторінках. Роботу ілюстровано 2 таблицями. Висновки, як за розділами розділам, так й загальні, логічні, науково коректні і базуються на проведеному аналізі фактичного матеріалу, представленого у роботі, та відповідають заявленій меті і завданням.

Наукова новизна дослідження полягає у філософсько-освітній експлікації аксіологічної детермінанти як імператива розвитку громадянської компетентності здобувачів вищої освіти, що ґрунтується на принципах зв'язку теорії з соціальною практикою, цілепокладанні, системності, інтегративності та послідовності реалізації ідей, принципів, чинників і засобів освітньо-педагогічних впливів. Авторкою переконливо доведено, що філософія може сприяти створенню нового знання і його використанню у практиці розвитку громадянської компетентності здобувачів вищої освіти через імплементацію аксіологічної детермінанти для надання гуманістичної орієнтації і активності усім ланкам системи цінностей в освітньо-педагогічному процесі. Положення дослідження розширюють можливості наукового супроводу розвитку громадянської компетентності здобувачів до філософського світорозуміння, надають аксіологічній детермінанті критеріальної переконливості філософської рефлексії для гуманістичного змістового наповнення і педагогічного моделювання процесів особистісного і громадянського становлення здобувачів вищої освіти.

Практичне значення. Наукові результати здійсненого дослідження відповідають вимогам до кваліфікаційних праць. Матеріали і висновки можуть бути використані у підготовці освітньо-професійних програм розвитку громадянської компетентності здобувачів різних спеціальностей, силабусів освітніх компонентів, програм і планів науково-освітніх заходів з розвитку громадянського суспільства, а також при розробці навчально-методичних посібників та у самоосвітній діяльності здобувачів. Фактологічний матеріал і джерельна база дослідження можуть слугувати підґрунтям створення програм аксіологічного забезпечення та подальшого удосконалення програм розвитку громадянської компетентності здобувачів вищої освіти упродовж навчання в закладах вищої освіти, а також використовуватися для наукових розвідок і практик учасниками освітнього процесу.

Достовірність отриманих результатів. Достовірність результатів дослідження обґрунтовується дисертантом у низці авторських наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації, про повноту їх викладу свідчать опубліковані праці. Авторка дотримується принципів академічної доброчесності, що засвідчується перевіркою роботи

на програмі антиплагіату.

Окремі недоліки, виявлені нами в роботі, не є, на нашу думку, значущими для загальної позитивної оцінки.

Публікація основних результатів дисертації. Робота апробована на конференціях національного та міжнародного рівнів. Основні матеріали дисертаційної роботи опубліковані у 8-ми наукових працях, із них 5 – у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз, 3 – репрезентовані у матеріалах наукових конференцій, а їх зміст достатньо повно відображає основні результати дослідження, розкриває важливі теоретичні і практичні аспекти вирішення досліджуваної проблеми.

Висновок щодо дисертаційної роботи. Проведений аналіз дає підстави констатувати, що дисертаційна робота «Аксіологічна детермінанта розвитку громадянської компетентності здобувачів вищої освіти: філософський вимір», представлена Набоковою Анною Сергіївною, є вагомим внеском у подальший розвиток філософської науки та аксіологічних засад освітнього процесу, що на часі відображає філософсько-гуманістичну парадигму сучасної освіти, а її результати можуть мати широке застосування в освітньому процесі розвитку громадянської компетентності здобувачів ЗВО, як вагомого і вкрай актуального на даному етапі чинника сталого розвитку українського суспільства. За актуальністю, обсягом виконаного дослідження, науковою новизною, достовірністю одержаних результатів, обґрунтованістю висновків та оформленням роботи, дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року та «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів», затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України № 502 від 19 травня 2023 року, а її авторка – Набокова Анна Сергіївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 033 Філософія.

доктор філософських наук, професор
кафедри соціології та філософії

факультету суспільно-гуманітарних наук та права
Мелітопольського державного
педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького

Михайло Цюрупа